

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája. lde küldendők
az előfizetési díjak és hirde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. ♦♦ Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

Husvét ünnepén.

A világ Megváltójának feltámadását ünnepeljük.

Rontsátok le e templomot és én harmadnapra felépitem azt — mondá a Mester. Igéretét teljesítette, mert széttörte kőszirjának zárait és a nehéz kőlapra állva diadalmasan kérdezte: Halál! hol van a te hatalmad... És mivel megmondta, feltámadt volna, ha a világ romjai alá temetik is...

Megjárta a Golgota utját és leroskadt a nehéz kereszt alatt. Tanítványai elhagyták nagy tragédiájának végső pillanatában. Elhagyva barátaitól és népétől, kiket az üdvösség tudományára és az emberi szeretetre tanított, meghalt igazáért a kereszten... Kora nem tudta megérteni nagy eszméit és ragyogó élet-példája nem győzte meg az embereket tanításának isteni voltáról...

A bünbe és szilaj örömeik utvesztőjébe tévedett népét vissza akarta vezetni az Igazság utjára... Bele akarta oltani kortársainak virágtalan lelkébe a szeretetet... Hitet szándékozott oltani az emberek szívébe és a legfőbbesőbb altruizmus tanait hirdetve az élet zivatarai között vergődő lelkeket a megnyugvás kikötőjébe kívánta vezetni...

Nagy és nemes törekvéseiért csak egyetlenegyszer kapott pálmát és elismerést nemzetétől, mikor Jeruzsálembe vonult. A pillanatra lelkesülő nép Hozsannával fogadta, a tavasz virágait hintette utjára... Ámde a virágoknak tövise már akkor sebzette szívéit, mert nagy lelkében érezte, hogy az írástudók és farizeusok által feltüzelt nép néhány nap múlva a keresztre feszíti...

A nagy tragédia végső felvonása csakugyan elkövetkezett Nagypénteken... A fanatizált tömeg, mely Krisztus tanításának, tisztaságában, az általa hirdetett eszmék magvában romlott életének elítélését látta, életére tört... A sötétség kioltotta a világosságot és mikor az agyongyötört Messiásnak, az eszmények héroszának haldokló ajkairól ellebbent a *Consummatum est*, az isteni jóslat elkövetkezését nem értő tömeg fellelegzett abban a biztos tudatban, hogy kioltotta annak a ragyogó napnak fényét, mely sötétséghez szokott szemét sértette...

A szent hajdan történetét komor színekkel festő biblia nemes egyszerűséggel beszél el a krisztusi tragédiát. A kereszten elvérzett Istenembert kősziklába temetik... Sirjára óriási kőlapot hengeritenek, azt lepecsételik, nehogy rajongó tanítványai ellopva a testet, azt hieszteljék, hogy a Messiás feltámadt... Zordon tekintetű katonák őrzik a Szentnek sirjét abban a kába hitben, hogy a nap esti leáldozása után nem kél fel többé új ragyogásra...

A nagy temetkezés után azonban harmadnapra, a hajnal szürkületében felpattant a sziklasir és a gonoszság áldozata levetvén halotti leplet a kőlapra áll és fenszóval hirdeti: „Én vagyok a feltámadás és az élet...” A sirből kiözlő fény földre sujtja a fízett zsoldosokat, az ébredő madarak zengő kórusa üdvözli az előtörő Igazságot, a sirhoz törekvő sirató asszonyok szent csodálattal telnek el, a feltámadás hírét szárnyaira veszi a tavasz hajnali szellője és a csodás pillanatban egy édes, megnyugtató, boldogító érzés tölti meg a szíveket és élő hitté válik az emberek lelkében az a gondolat, melynek kifejezést adott a keresztrefeszítés alkalmából kirendelt pogány százados, hogy Krisztus valóban az Isten fia...

A feltámadás csodája volt Krisztus tanítása igazságának legfényesebb bizonyítéka. És e esoda lett a keresztyén hit erősségének alapja. Ezen az alapon, ezen a sziklaszilárd igazságon épült fel a keresztyén hit hatalmas temploma, melyben az élet viharai közepett összetépett szív nyugalmat talál... Fázott és égett azóta e vén világ, megrengett a föld a zsarnokok hatalma alatt, népek enyésztek el, nemzetek rohantak önásta vagy ellenségeik által megnyitott sirjukba, a krisztusi tanítás azonban a vérzivatarok között is erősödött és ma kétezer év után is boldogító hite az emberek millióinak...

Az isteni Igazság győzedelmének napján: a Husvét poétikus szent ünnepén teljék meg szívünk hálával az Üdvözítő iránt. Az ő szenvedésekben önfeláldozó, dicsőségben gazdag élete vezessen minket is az igazság utjára... Legyen hitünk gazdag tettekben kész cselekedetekben... Ne romboljuk hitetlenségünkkel vagy közönyösségünkkel a valláserkölcsiség templomát, melynek első főpapja a kereszt kínos halálával váltotta meg lelkünket, hanem folytassuk az isteni munkát, megerősítve a szíveket a keresztyénység fonséges eszméjének szeretetében.

Halleluja, Halleluja!

Konez Ákos.

Darányi tiz éves kormányzása.

Néhány esztendei megszakítással tiz esztendő óta áll Darányi Ignác a földmivelési kormányzat élén s közel másfél évtized eredményei e téren az ő nevéhez fűződnek. Egy részről nagy arányokban tovább fejlesztette régebbi gazdasági intézményeinket, másrésztől egész sereg új intézményt teremtett meg a mezőgazdasággal foglalkozó osztály és különösen alsóbb rétegei, a kisemberek javára.

A jubileum alkalmából e helyen csak azokat az intézményeket és intézkedéseket ismertethetjük röviden, amelyeket Darányi saját alkotásainak nevezhetünk, mert a mezőgazdasági politikának általa kezdett új irányának megfelelően a létező intézmények tovább fejlesztése mellett ezek az alkotások jellemzik legjobban azt a fokozott gondoskodást, amelylyel a földmivelési kormányzat Darányi alatt a magyar mezőgazdaság ügyét fölkarolta.

A mezőgazdasági munkásügyek terén Darányi legelőbb is a mezőgazdasági munka jogviszonyait rendezte. Az 1898. évi II. törvénycikkkel tette az első lépést, amely törvénynek hármas főcélja volt. A munkások és munkaadók jogviszonyait a jogegyenlőség alapján szabályozni; megszüntetni a munkások rovására üzött visszaéléseket és a munkaadóknak izgatók által való presszionálását; a munkások szerződésének megkötését nyilvános ellenőrzés védelme alá helyezni és a megkötött szerződés teljesítését az állam halalmával biztosítani. Ez alapon szabályozta a vízi ut és vasut építésnél alkalmazott munkások, a dohánykerészek, az erdei munkások, a munkásvállalkozók és munkások, a birtokos és cséplő vállalkozó, a birtokos és gazdatiszt jogviszonyait is. Az aratás biztosítása érdekében az állami gazdaságokban munkástartalékokat szervezett. A munkások életviszonyainak javítása érdekében szervezte a gazdasági munkás- és cselédsegítő pénztárt, a községi segítő-alapok intézményét, az országos ingyenes munkásközvetítést és a gazdasági munkáslakások építésének állami támogatását. A mezőgazdasági munkásokhoz hasonlóan szabályozta újabban a mezőgazdasági cselédek és munkaadók jogviszonyait is.

A hosszú ideig egy helyben szolgáló gazdasági cselédek és jóra való mezőgazdasági munkások részére pénzbeli jutalmakat létesített és föllevenítette az arató ünnepeket. Máig kereken kétezer népkönyvtárt szerzett, Ez intézkedések eredménye: a munkászavargások megszűnése, a munkásnép anyagi és szellemi erősödése: a szociálista izgatás erejének csökkenése.

A gazdasági szakoktatás terén első alkotása volt a népies gazdasági tanfolyamok szervezése. 1896 óta 5761 előadó tartott 33,751 előadást, 2.305,434 hallgató részvételével.

Megindította a gazdasági szakoktatás reformjának előmunkálatait abban az irányban, hogy egy gazdasági főiskola létesíttessék s a földmives iskolák egy része a középbirtokosoknak szükséges gazdasági altiszteket képezzen. A mezőgazda-

sági muzeum, amely a maga nemében elismerten a legtökéletesebb ily intézet, teljesen Darányi alkotása.

A gazdasági háziipar fejlesztése érdekében évenként téli időben 300—350 községben tanfolyamot rendezett. A földmivesiskolákat és gazdasági ismétlő iskolákat a gazdasági háziipar tanításához szükséges eszközökkel felszerelte. Ez idő szerint 45 községi háziipari szövetkezet működik, 2445 taggal, akiknek téli keresete átlag 225 kor.

A hegyvidéki nép gazdasági és kulturális helyzetének javítására irányuló állami akciót Darányi 1896-ban indította meg és később kiterjesztette Bereg vármegye egész területére és Máramaros, Ung, Zemplén, Ugocsa, Sáros, Árva, Trencsén és Liptó vármegyékre is. Legelőbb a föld- és legelőhiányon igyekezett segíteni és fejlesztette a gazdálkodás minden ágát. Az akcióba legelőbb bevont megyék területén működő 125 hitelszövetkezetben a népnek több mint 2 millió korona megtakarított pénze van. Az 1902-ben megindított székely akció szintén fölkarolta a gazdaság minden ágának fejlesztését s a szakismeretek terjesztését. Ez akció eredménye az erdélyi birtokrendezések új és célszerű szabályozását is.

A külföldi gazdasági szaktudósítók intézményét Darányi 1906-ban szervezte s minden fontosabb államba szakközegeket küldött ki.

Az állattenyésztés újabb és hathatósabb előmozdítását célzó törvényjavaslat most van munkában s teljesen új alkotás a községek legelő szerzésének állami támogatása.

A szőlőszet és borászat terén a budafoki pincemesteri tanfolyam hatását Darányi azzal is gyarapította, hogy életbe léptesse a vándorpincemesterek intézményét. Darányi honosította meg a mintaszüreték intézményét is.

Legujabban a borértékesítés országos és nemzetközi szervezését vette munkába. Az olasz borvámklauzula megszüntetését ő készítette elő, valamint a tokaji bor védelmét Ausztriában és Németországban, továbbá a borhamisítás egyforma üldözését úgy nálunk, mint Ausztriában is.

A gyümölcsészet és kertészet terén az ő alkotása a budaörsi határban levő 64 holdas Erzsébet királyné-gyümölcsstelep és a hunyadvármegyei Tyej községben létesített gyümölcskisérleti állomás. Itt kell megemlékeznünk az Erzsébet-ligertől is, melyeket fölhívására országszerte majdnem minden községben létesítettek boldogult királynénk emlékezetére. Legujabban a dinnyetermelés fejlesztését és javítását, továbbá a konyhakertészet népies fejlesztését kezdte meg.

A vízi ügyek körül legnagyobb alkotása a vízi munkálatok új programjának kidolgozása. Készen van a vízjogi törvény olyan értelmű átdolgozása is, hogy a vízi pari és gazdasági célokra való fölhasználása előmozdítottassék. A városok élmezésének javítása szempontjából megindította a városok mellékén haltenyésztő telepek létesítését állami támogatással. Az erdészet fejlesztésére elrendelte, hogy az állami erdőbirtok egyrésze

házi kezelésbe vétessék. Az ő alkotása a kopár területek befásítása iránt rendszeresen megindult akció s a költségvetésben gondoskodott a kopár területek befásításának támogatásáról.

Első minisztersége idején átvette a pénzügy-minisztériumtól a régiebb állami telepítések és állami földbirtokok kezelését. Megindította a régiebb telepés községek gazdasági és kulturális fölsegítésének munkáját s e célból jelentékeny segítséget adott e telepéseknek középületek emelésére és a gazdálkodás különböző ágainak fejlesztésére. A telepítésről és parcellázásról szóló új törvényjavaslatot elkészítette. Jelentékeny sikert ért el azzal, hogy nagyobb birtokok parcellázásánál közrejárt.

A gazdasági szövetkezetek fejlesztése és támogatása Darányi egyik legnagyobb érdeme. Az ő közreműködésével jött létre az 1898. évi XXIII. törvénycikk, amely szervezte a gazdasági hitelszövetkezetek középponti vezetését és az állam támogatását a szövetkezetek részére biztosította. Ez idő szerint a gazdasági hitelszövetkezetek száma kétezeren felül van, működésük közel 6500 községre terjed ki s tagjaik száma fél millió, a takarékos betétek összege 50 millió, a tartalék-alapok vagyona 5 millió. Támogatta a Magyar Gazdaszövetséget a fogyasztási szövetkezetek szervezésében. E szövetkezetek száma ma 800. A szövetkezeti gabonaraktárak építését, az építési költségek ötharminc részéig menő segítséggel támogatta.

A fürdők és üdülő helyek társadalmi és közgazdasági fontosságának méltánylása folytán Darányi fölvette a földmivelésügyi kormány feladatai közé a hazai fürdő és üdülő helyek különös gondozását is. A két nagyobb állami fürdőtelepet Herkulesfürdőt és Vizaknát elsőrendű fürdőkké fejlesztette. A másik nagy üdülő telep, a Balaton fejlesztése érdekében közreműködött abban az irányban, hogy a zalai part vasutat kapjon, gondoskodott a balatoni kikötők kiépítéséről és fejlesztéséről.

Gazdasági politikájának megfelelően szoros összeköttetésbe lépett az országos gazdasági szaktestületekkel. A Magyar Gazdaszövetségnek Károlyi Sándor gróf utódjaként most is elnöke. Kormányzása elejétől kezdve máig különös figyelemmel volt az egyesületi élet élénkítésére és fejlesztésére s az egyesületeket közérdekű céljaik munkálásában mindig hathatósan támogatta. Kormányzása alatt megsokszorozódott a falusi gazdakörök száma és új életre elevenedtek a vármegyei gazdasági egyesületek.

Modern gazdálkodás.

Mezőgazdaságunk fejlődési fokának megítélésére egymagában is jellemző, hogy aránylag kedvezőtlenebb talajviszonyok mellett a külföldi államok (Németország, Olaszország, Ausztria) terméshozama egy-egy holdon lényegesen nagyobb, mint nálunk. Pedig ebben a kétségkívül felöltő jelenségben nincs semmi boszorkányság: Egyszerűen a modern gazdálkodás eredménye, amidőn t. i. a termőföldet teljesen sajátos tulajdonaihoz képest kezelik. Ezen eljárás bázisa a műtrágyázás, mely a vegyészeti tudomány előrehaladásával ma döntő befolyást

gyakorol a föld termőképességére. Tisztára érthetetlen, hogy hogy nálunk — az evidens eredmények dacára — csak lassan hódít teret a műtrágyázás. Igaz ugyan, hogy nem szolid cégek értéktelen műtrágyaféléket (épen legutóbb emlékezett meg ilyenekről e lap is) sóznak a gazdák nyakába, de ennek ugyan csak a gazdák az okai. Ahelyett, hogy megbízható helyen vásárolnának, felülnek mindenféle hangzatos hirdetésnek, s nemcsak maguk károsodnak, hanem gátolják így a magyar műtrágyaipar fejlődését is.

Ennek a kártévő állapotnak hosszú küzdelem után sikerült gátat vetni, úgy, hogy a számbavehető magyar gyárak bevonásával megalapították a Műtrágya-értékesítő szövetkezetet, még pedig oly módon, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek közvetlen és hathatós ellenőrzése biztosított. A szövetkezet nemcsak abban az irányban fejt ki rendkívül hasznos munkát, hogy a fogyasztókat megvédi a visszaélések ellen, s műtrágyázással folytatott egész kísérleti ügyet az ediginél sokkal nagyobb szabású alapon szervezi (erre szolgálnak pl. a nagy pénzdíjak mellett kitűzött versenyek), hanem igen becsesnek ígérkezik oly irányú tevékenysége is, hogy a műtrágyázás jelentőségét, alkalmazási módjait s általán az erre vonatkozó tudnivalókat ingyenes művekben és röpiratokban igyekszik megismertetni a gazdatársadalommal. Egész kis könyvtár készült el már ilyen módon, s ebben a sorozatban jelent most meg Benes Józsefnek, a magyar vegyészeti ipar e kiválóságának egy igen becses füzetét, melyben műtrágyaiparunk helyzetét és jelentőségét világítja meg. Eleven tollal és az egész kérdés fölényes ismeretével állítja elének ezen nagyfontosságú iparág küzdelmes múltját s nem kevésbé nehéz jelenlegi helyzetét, midőn nemcsak a vámmentesen behozható külföldi termékekkel kénytelen felvenni a harcot, hanem le kell győznie azon nehézségeket is, melyek a nyers anyag drágább beszerzésével járnak.

A viszonyok alakulására mindenesetre jellemző, hogy ma kevesebb vállalat foglalkozik műtrágya előállításával, mint az előző években. A kedvezőtlen üzletmenet következtében teljesen megszűnt a szegedi műtrágya-gyár, valamint a Steiner és Grossmann-cég műtrágya-gyára. A Kramer J. cég egeresi gyára már néhány év előtt beszüntette a szuperfoszfát előállítását; ugyanezt jegyezhetjük föl a Satori Mór-féle cégről. A Zalathnai kénkovand-ipar részvénytársaság, mely tavaly beleolvadt a „Klotild“ Első magyar vegyipar r. t.-ba, 1895-ben építette meg brassói műtrágyagyárát. E vállalat részvénytőkéje 2 $\frac{1}{2}$ millió koronáról fokozatosan 656.250 koronára olvadt le és osztalékot egész fennállása alatt sohasem fizetett.

A soroksári műtrágya-gyár, mely 1887-ben keletkezett, a tulajdonosai folyton változtak, szintén kénytelen volt a múlt évben üzemét megszüntetni. A Hungária műtrágya-gyár állta meg leginkább a helyét, főleg azért, mert számos rokoniparág gyártására van berendezve. Így is fennállásának első 5 évében — egy év kivételével — egyáltalán nem fizetett osztalékot és 1899. óta is csupán 6, illetve 7 százalékot juttatott részvényeseinek. Tőkéje tehát 17 évi átlagban 3.7 százalékot jövedelmezett, ami rózsás állapotnak egyáltalán nem mondható.

E válságos helyzetben kartellt kötöttek a gyárak, melyet annak idején számtalan támadás ért.

Benes említett munkájában viszont arra utal, hogy a műtrágya-kartell valóban joggal sorozható a közgazdaságilag produktív kartellek közé. Produktívnak nevezi pedig azért, mert a szuperfoszfát révén befektetett tőke busás jövedelmet hajt. Cserháti számítása szerint az országos átlagban 100. kg. szuperfoszfát 100. kg. fölösleget jövedelmez búzában, ha tehát 100. kg. szuperfoszfát révén 8 korona 50 fillér befektetést eszközölünk és ezért a mai árviszonyok mellett 24 korona jövedelmünk van, ez holdankint 15 korona és 50 fillér tiszta fölösleget jelent. Egyébként is a kartell keze kötve volt mindig az árak megszabásában. Egy mélyen látó közgazda leszűrt tapasztalata nyilatkozik meg itt azon állításában, hogy oly cikknél, mely a vám-külföldön sokkal olcsóbban állítatik elő és amelynek behozatala vámmentesen történik, ki van zárva még a lehetősége is annak, hogy a belföldi gyárak összebeszélése által a külföldieknél lényegesen magasabb árak legyenek elérhetők. Hiszen különben a bel- és külföldi árakat folyton összehasonlító élelmes kereskedelem nyomban akcióba lépne és a nyakunkba zu-

ditaná a külföldi műtrágya óriási mennyiségeit. Állításait különben részletes és meggyőző statisztikai összehasonlító adatokkal bátyázza körül, s amidőn megállapítja, hogy míg a nyersfoszfát átlagos ára több mint 30%-al emelkedett, addig a szuperfoszfát a foszforsavának átlagára csupán 12½%-kal fokozódott, vagyis a kartell uralma alatt a szuperfoszfát árának drágulásánál is kisebb mértékben emelkedett.

De hát nemcsak a nyersanyag drágult, hanem 50—60%-kal emelkedett a munkabér, a szén, a zsákok és a gyártással kapcsolatos összes anyagok és eszközök ára. Önkényes ármegegyezésről tehát ilyen viszonyok között szó sem lehet, s még kevésbé lehet most, midőn a szövetkezet az Omge közvetlen ellenőrzése mellett dolgozik. Mindezt szükséges volt elmondani különösen azért, mert épen az árviszonyok gátolják legtöbbször a gazdák tisztánlátását. A fentiekből pedig az tűnik ki, hogy az árak alakulása ebben a termékekben mindig a világ konjunktúrájához igazodik. Emellett továbbá megállapítható, hogy az áraknak magukban véve teljesen alárendelt jelentőségük van az elért eredményekkel szemben. Magyarország szuperfoszfát fogyasztása ugyanis hivatalos adatok szerint a legutóbbi tíz év (1897—1906.) alatt 574 millió métermázsa volt.

Ha már most igen mérsékelt számítással, vagyis nem a mai 24 koronás gabona-árat, hanem átlagban csupán 16 koronás gabona-árat veszünk alapul, kiszámíthatjuk, hogy ez az 5,740.200 métermázsa szuperfoszfát, mely egy évtized alatt a hazai talajba elvetetett, összesen 91,843.200 koronával, vagy mondjuk kerekén 100,000.000 koronával fokozta a magyar föld hozadékát. A jelenlegi szuperfoszfát-fogyasztást és a mai értékesítési árakat véve alapul, a szuperfoszfát révén az évi többlett-termelés mintegy 26 millió koronára tehető.

Ha már az eredményeket nézzük, akkor egyenesen kihívja a figyelmet Olaszország, mely igen nagy részben egyenesen szuperfoszfát-fogyasztásának köszönheti rekonstruálását, ami pedig főtenyezője volt az ország pénzügyi ujjaszületésének. Hivatalos forrásból származó statisztikai adatok szerint ugyanis Olaszország műtrágya-fogyasztása a legutóbbi évtizedben 510.500 kocsirakomány volt. Ha a fentebbi számítás alapján ott is 16 korona átlagos gabona-árat és minden métermázsa szuperfoszfát után csak 1 mm.-nyi gabona terméskozást veszünk átlagban fel, azt találjuk, hogy az olasz mezőgazdaság hozadéka 10 esztendő alatt 817 millió koronával gyarapodott.

De nem szabad felednünk azt sem, hogy a műtrágyák alkalmazása mernyiben befolyásolta épen terméskozó hatása folytán a földbirtok értékének emelkedését. Leginkább illusztrálja ezt a dunántúli vármegyék földértéke, ahol az utóbbi 10 évben, különösen amióta ezen megyékben a műtrágyák használatát fokozottabb mértékben alkalmazzák, a föld értéke közel 100%-kal emelkedett. Olyan meggyőző adatok ezek, melyekhez valóban felesleges bármiféle kommentárt fűzni.

Asáskairtás és a fa- s madárvédelem.

Budapest. ápr. 11.

(P. dr.) A mint a tavasz beköszönt, elfogja az Alföldet, főleg Hajdu- és Szabolcsmegyét a sáska-félelem. Eszükbe jut az embereknek a múlt év veszedelme és küzdelme, melynek elmúltával pihe- nésre hajtották fejüket s most az új veszedelem közeledtével foglalkoznak ismét az eshetőségekkel. A magyar Alföldet is fenyegető ázsiai vagyis vándorsáskáról Rossikow orosz tudós igen érdekes és értékes tapasztalatokat s megfigyeléseket tesz közzé, melyek nem csak a kártevő lény vándorlásainak okairól, hanem az eddig ellene folytatott küzdelemnek s védekezésnek céltalan voltára is világosságot vet.

A vándorló-sáskának egyedüli tenyészőhelye Oroszországban az Ural-Kaspi-Pontusi alföldnek mocsaras vidékei, melyeknek sással benőtt területeibe rakja a vándorsáska petéit. A sáskáknak

kivándorlását tenyészőhelyeikről eddig a tulszaporodásnak, az élelemhiánynak, a vándorlási ösztönnek s a szél befolyásának tulajdonították. Pedig mind e tényezőknek csak alárendelt jelentősége van. A vándorlásnak legfőbb oka Rossikow szerint bizonyos paraziták, élősdiek föllépése. S ezek külsők és belsők. A külsők a Sarcophagina hus-legyek családjához tartoznak. Ezek eleveneket szülnek s álcáikat a sáskák idősebb lárváinak s a már kinőtt sáskáknak külső nemi részeibe rakják s pedig egybe egy-öt álcát. Ezek 3—4 hétig élőködnek a sáskán; s ennek testét aztán a nyaki részen, a fej és a mell között hagyják el, miközben a sáska teste és törzse egymástól sok esetben elválik, s a sáska elpusztul. Tehát az ezen paraziták által okozott bajok készítetik a sáskát kivándorlásra. Rossikow példaképen említ egy esetet, hogy a Sarcophaga lineata álcái egy nagy sáskacsapatot két hét alatt tettek tönkre.

A vándorló-sáska belső élősdiei bizonyos vöröskák (Acarina), melyeket azonban közelebbről még nem határoztak meg. Egy-egy idősebb lárvában ötszáz ilyen parazita is él; s főleg olyan helyeken tanyázik, hol a testet fődő kemény páncél gyenge, minő például a gyűrűknek érintkező részei.

Ezekből a tapasztalatokból Rossikow a következő tanúságokat vonja le. Nagyon helytelenül járunk el, ha a sáskát nagyon fejlett lárvaállapotban, vagy már egészen kifejlett korában irtjuk ki, mert ilyképpen a hasznos parazitákat is elpusztítjuk. Tehát a vándorló-sáska ellen való küzdelemben az ifjabb lárvák megölésére kell törekednünk; a többire nézve pedig a természetnek, illetőleg a paraziták munkásságának kell szabad folyást engednünk. A még ki nem fejlődött lárvák elpusztítására a Schweinfurtti zöldet ajánlják, mely a franciák tapasztalatai szerint eredményesen használható, ha a sáskák tenyészőhelyein megfelelő porhintőkkel a növényekre szórják. A megmérgezett növényrészekkel való táplálkozás megöli a lárvákat.

Az emberi munkával párhuzamosan kellene haladnia a madarak munkájának. Ez azonban egy másik nagy föltételtől függ, a fásítástól, az erdősitéstől. A sivatagon, a fátlan pusztán, steppén nem lehet madár, mert nincs hol fészkeljen. Ezzel a két igen fontos kérdéssel azonban összeütközésbe kerülünk a magyar népnek még mindig erősen nomád hajlandóságaival. A nomád nem tűr fát, növényt a maga pusztaságán; neki akadálytalan körültekintésre van szüksége minden irányban. De nem tűr a magáén kívül semmiféle állatot vagy madarat sem; mert mindez az ő csendjét háborgatja. Sajnos, ez a két hajlandóság még ma is bennünk van. Ezer éve lakunk ezen a földön, a civilizáció ránk rakta külső mázát; de nomád hajlandóságainkat kiirtani nem bírta. A falusi legénynek fő virtusa, hogy az országút mellé ültetett fákat letörje. Azt hiszem, hogy e sorok olvasói között nincs senki, ki ezt ne tapasztalta volna. A fiuknak meg az a virtusuk, hogy minden madárfészket kiszednek, mely eléjük kerül s melyhez hozzá férhetnek. Ezt kiegészíti a zsentri-funak flóberezése. Az okos apa azt hiszi, hogy fia elő-

kelőségéhez tartozik, hogy tizenkét éves korában flóbert-puskája legyen. Ez a fiu aztán lelő mindent, amit puskájával elérhet. Sajnos a varju, a szarka, a vércse nem várja meg a puskát; hát áldozatul esik neki a legszelidebb madársereg, a kedves éneklő madarak. A fülemile, a pinty, a csiz, a tengelic, az ökörszem, a rigó, valamennyi oly bárgyu, oly szelid, hogy nyolc-tíz lépésre megvárja puskás ellenségét. E csoportot kiegészíti a fecske, a mely az idéltlen vadásznak rendes zsákmánya. Hisz még felnőtt vadászok is virtuskodnak, hogy a feeskét röptében le bírják lőni. Mintha bizony nehéz dolog volna lelőni ezt a madárkát, mely oly egyenletesen uszik a levegőben!

E kettős nomád-szenvedélyt akarja a tanügyi kormány az ugynevezett madár- és fa-nappal kiirtani. Ezzel azonban célt nem érünk. Az az egy nap olyan, mint a csepp a tengerben. Elmulik, aztán vége. Itt nem egy napi, hanem éveken, nemzedékeken át tartó következetes, soha nem szünetelő munkára van szükségünk. A népiskolában, az ismétlő-iskolában mindennap kell a gyermekeknek hallaniok a madaraknak, a fáknek nagy hasznosságát. Üdítő harmat nincs, a hol növényzet nincs, mi az égből lehulló vizet megkösse. A madarak énekükkel elbájcolnak; rovarpusztításukkal meg valóságos mentőszolgálatot tesznek az emberiségnek. Ezeket az eszméket kell az ifju nemzedéknek éveken át szüntelenül hallania, hogy megszokja a gondolatot s annak tartalmát, s megszeresse azt a gyengéd kegyeletet, mely nélkül madár- és favédelem nincs. Természetesen az állami hatalomnak is közbe kell szólnia. Órahosszat mehetünk az Alföldön, de meg a Dunántulon is, s látni fogunk nagy forgalmu utakat abszolút fátlanságban. Tehát a községet kell felelőssé tenni szigoruan, büntetés terhe alatt a maga határában huzódó utak fásításáért; a fairtótakat pedig kegyetlen büntetéssel, pénzbírsággal kell sújtani. A pénz legjobban fáj. Ugyanígy kell eljárni a madárpusztítókkal is. A flóbertpuskát meg fegyver- és vadászengedélyhez kell kötni, erre is kiterjesztvén a hasznos madarak pusztításáért járó büntető-szankciót.

A fő pedig a nagy mértékű fásítás és erdősítés. A sokszoros aszályban szenvedő nagy Alföldnek legnagyobb része fátlan. Jásznagykunszolnok vármegye egész területének csak félszázaléka, Békés, Csongrád, Csanád megyének csak egy százaléka erdősített.

A debreceni Hortobágnak területe 54.000 hold; ebből csak hatezer hold áll eke alatt, a többi legelő. Ezen az óriási területen 15.000 szarvasmarha, 5—6000 ló, 4—5000 sertés s vagy 60.000 juh tengődik. Tengődik, mondom, mert legelője csak júniusig van. Mikor a buzaérlelő napsugár ráfekszik az alföldre, a Hortobágy kiaszottá válik, mert nincs rajta védő fa, mely a legelőnek oltalmat nyújtana. Ha baj van, az öntöző-csatornák képzete azonnal föltámad a lelkekben; a baj elmúltával feledékenység borul mindenre. Akárcsak a sáskairtás! A jövővel való nem törődés, ez is nomád vonás! Az 1863. évi óriási szárazság tánu

Debreczen városa öntöző-csatornákat szorgalmazott; de sőt az előmunkálatok is megindultak; jobb idők elkövetkeztével aztán elesendesült minden. Talán Kossuth Ferenc és Darányi miniszterek majd segítenek a bajon. Bár egyikük nem ebben az országban növekedett, de mindkettejük ismeri az Alföld szükségait s elég tudással is bírnak ahhoz, hogy Magyarországon óriási területeket hódítsanak meg a kulturának. A Hortobágnak s az Alföld óriási területeinek egyes részeit erdősíteni s öntöző-csatornákkal kell ellátni. Akkor kellő oltalom mellett a hasznos és kedves madárvilág is meghonosodik a most sivár területeken; légköri csapadék, eső is több lesz s a védekezés is könnyebb lesz a sáskák ellen.

A kassai egyetem.

A „Budapesti Hirlap“ egyik legutóbbi számában egy kassai tudósítást olvasunk a Kassán tervezett egyetem ügyében. A cikkelyben Debreczent érdeklő megjegyzés is van, miért is közöljük azt egész terjedelmében:

A kassai egyetem állandó bizottsága ez évi április 9-én Takács Menyhért dr. jászóvári prépost-prelátus elnöklésével ülést tartott, amelyből a maga részéről a következő megállapodásokat közli velünk: A bizottság aggodalommal látja, hogy a magyar törvényhozás működése egyes parlamenti tényezők politikai tulkapásai folytán teljesen meddő és ez az eléggé nem sajnálható körülmény nemzetünk közgazdasági és kulturális haladásának állandó akadályja. A vidéki egyetemek föllállításának ügye már a megvalósítás stádiumába jutott volna, ha ez a kerékkötő politika nem állja folytonosan utját. A nemzet óriási nagy többsége a nemzeti kormány pártján van s bizalommal viseltetik a hazafias pártok együttműködése iránt is, minélfogva biztosan reméljük, hogy a nemzeti haladást és fejlődést gátló politikai akadályok mielőbb elháríttatnak s az ország képvisellete kettős igyekezettel hozzáfoghat az alkotó munkához.

Az 1908. évi állami költségvetés az esztendő negyedik hónapjának derekán sem kerülhetett parlamenti tárgyalásra; annál kevésbé tudjuk, hogy mit rejt méhében a következő év büdzsetje. Erősen hisszük azonban, hogy már ebben a legközelebbi költségvetésben gondoskodás történik a kassai egyetem jogi és bölcséleti fakultásainak a föllállításáról, annyival inkább, mivel az egykor virágzó s jogilag még ma is létező — soha meg nem szüntetett — kassai egyetemnek a visszaállítása nemcsak a szép Kassa városnak és a Rákóczi vármegyének, hanem egész Felsőmagyarországnak s így magának a nemzetnek halasztást nem tűrő fontos érdeke. A kassai egyetem kérdésének ma már egész irodalma van s a permanens bizottság a maga sokszorosan igazolt érveit nem kívánja ismételni, csupán egy elhatározó politikai momentumra kívánja fölhívni a közfigyelmet, melyet Abauj egyik jeles képviselője: Hammersberg László vetett föl először s vitatott meg Takács Menyhért nagybizottsági elnökkel s több országos

nevü politikussal: Felsőmagyarország északkeleti részét tiszta hazafias érzésü ruthének lakják a kultura kezdetleges fokán, míg észak-nyugat vármegyében a tót nemzetiségi érzelmü elemek igyekeznek politikai tulsulyra vergődni a nemzet ellen; de emezeknek már saját nemzetiségi jellegü kulturájuk, saját faji intézményeik, jelentékeny közös vagyonuk s így politikai erejük is van. Ezeknek az izgatása már a rutének felé terjeszkedik, ezt pedig nemcsak politikai eszközökkel kell előnyomulásában megakasztani, hanem a magyar műveltség és tudomány teljes erejével le kell győzni. A ruthén népet s az abból fejledező intelligenciát meg kell nyerni a magyar közművelődésnek és tudománynak s itt annak az igazolására van szükség, hogy melyik műveltség az elsőbrendü, melyik az erősebb, a tót nemzetiségi-e, vagy a magyar. Az ötvenezer lakosu kuruc Kassa város az ország e két már-már találkozó népelemének eddig is megfigyelő órállomása volt, telve állami és nemzeti kulturintézményekkel, törhetetlen hazafiságu magyar lakossággal. Ezt a várost kell megtenni elsősorban a nemzeti tudomány és műveltség oly hatalmas erősségének, mely szellemi fegyverekkel diadalmaskodik a csehhez és morvával fajrokon s onnan támogatott tót nemzeti kultura fölött. Végzetes hiba volna a magyarországi tótok nemzetiségi kulturájának idegenből jövő támogatását téllenül nézni s a magyar műveltség uralmának elvesztésével a magyar állameszme uralmát is elveszni hagyni. *Periculum in mora.*

A permanens bizottság ezek után behatóan foglalkozott egyes magyar városok nagy anyagi áldozatra kész akciójával az egyetem elnyerése érdekében. *Legutóbb Debreczen városa kellett ezzel tiszteletreméltó fellünnést.* A kassai bizottság ebben a maga törekvéseire nézve semmi versengést nem lát, sőt egész természetesnek és történelmileg megokoltnak tartja, hogy a hazafias vallásfelekezetek tudományos missziót is teljesítsenek a maguk képességei szerint s az állam támogatásával. Minden igaz magyarnak csak örvendenie kell, hogy a pécsi katolikus és a debreczeni protestáns egyetem felállítása sikerülni fog, ami egyáltalán nem prejudikálhat a kassai két egyetemi fakultás mielőbbi fölállításának.

Városunk 1907. évi zárószámadása.

Roncsik Lajos főszámvevő a csütörtöki tanácsülésen betérjlesztette a város 1907. évi zárószámadását, mely így hangzik:

Tekintetes Tanács!

Városunk háztartásának s a város kezelése alatt álló alapítványoknak zárószámadását s ezeknek alapján összeállított vagyon mérleget további megfelelő eljárás végett tisztelettel betérjleszttem.

A házipénztárnál... ..	2.853,920 K 92 f.
rendes bevétellel szemben a ren-	
des kiadás	2.510,825 K 48 f.
vagyis bevételi többlet	343,095 K 44 f.

Az	1.939,929 K 86 f.
rendkívüli bevétellel szemben, a	
rendkívüli kiadás	2.168,513 K 18 f.
így bevételi keveslet	228,583 K 32 f.
Az átmeneti	305,953 K 28 f.
bevétellel szemben, átmeneti ki-	
adás	312,195 K 24 f.
így bevételi keveslet	6,241 K 96 f.
Ha a fenti számadatoknál	
mutatkozó rendes bevételi többlet-	
letről	343,095 K 44 f.-
ből a rendkívüli s átmeneti be-	
vételi keveslet összegét... ..	234,825 K 28 f.-t
levonjuk kapjuk a házipénztár	
kiadási végösszesítésénél mutat-	
kozó	108,270 K 16 f.

pénztári maradványt.

A mult éviéknél nagyobb pénztári maradvány — a belügyminiszterium, illetve a törvényhatósági bizottság 71—1907. bkgy. számú határozatában kifejezést nyert intézkedés, — eredménye.

Ugyanazért javaslom, miszerint a közgyűléstől kéressék a zárószámadás tárgyalása alkalmával felhatalmazás arra nézve, hogy a maradvány összegéből:

a) az erdei vasut áthelyezési s építési költségeire: 20,000 korona.

b) a cserei magfák eladási árából befolyt 55,000 korona 20%-ának megfelelő 11,000 korona pedig erdőnevelési költségekre a f. 1908. évben felhasználható legyen.

A betérjlesztett számadásból kitünik, hogy az általános nehéz pénzügyi viszonyokat tekintve az eredmény kedvező és megnyugtató dacára annak, hogy a mult évben szokatlanul nagyobb összegü rendkívüli hitel lett év közben megszavazva, mint az az előző években történt volt.

Ha a vagyonmérleget nézzük, ott is kedvező eredmény vagyis vagyon szaporodás mutatkozik.

Végre tisztelettel jelentem, hogy a vagyonmérleg összeállításánál a mult évben ismételten visszaállított felügyelő-bizottságnak mult évi javaslataira kellő figyelemmel voltam; azonban a terheknél az értékcsökkenési tartalék beállításánál egyrészt a bizottsági közgyűlésnek 72—1907, másrészt a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter urnak ide vonatkozó régibb s újabb 70,082—1906., 84,632—1906. IIb. számú rendeleteit tartottam s kellett is szem előtt tartanom.

Debreczen, 1908 április 12.

Roncsik Lajos,
főszámvevő.

Hirek.

— Halálozás. Kovács Lajos mezőrendőrbiztos f. hónap 11-ikén elhunyt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. Kötelességtudó, buzgó ember volt, áldás legyen emlékezetére.

— Az egyetem ügye. Weszprémy Zoltán főispán, Kovács József polgármester és Kenézy Gyula dr. igazgatótanár-főorvos a héten Budapesten jártak és jelentést tettek a közoktatási kormánytól a köz

gyűlés azon határozatáról, melyet a debreczeni egyetem létesítése érdekében hozott. Apponyi Albert gróf szívesen fogadta városunk vezető férfait és örömet fejezte ki Debreczen sz. kir. város áldozatkészsege előtt. Fel vagyunk hatalmazva annak kijelentésére, hogy ez alkalommal a közoktatási kormány az egyetem felállítására ügyében részletekbe nem bocsátkozott és sem ígérő, sem elutasító választ nem adott.

— Felhívás a katonai- és honvédevelő- és képző intézetekbe leendő felvételre. A m. kir. honvédelmi miniszter ur a városi tanácshoz megküldötte: a két katonai akadémiában, a katonai reáliskolákban, a fiumei hadtengerészeti akadémiában, a katonatiszti árvák nevelőintézeteiben, a m. kir. honvéd Ludovika-akadémiában és a m. kir. soproni honvéd főreáliskolában az 1908/1909. tanév kezdetén betöltendő magán-, közös- és magyar állami alapítványi helyek betöltésére vonatkozó pályázati hirdetményeket.

Pályázati véghatáridő minden iskolában 1908. május hó 15.

Debreczen sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által a m. kir. honvéd Ludovika-akadémiában 1 alapítványi hely, a m. kir. soproni honvéd főreáliskolában szintén 1 alapítványi hely töltetik be, melyek elnyerése céljából a pályázati kérvények 1908. évi május hó 15-én délután 5 óráig adandók be a városi tanács iktató hivatalába.

A pályázati hirdetmények a katonai és illetőségi ügyosztálynál megtekinthetők.

A hadapród iskolába leendő felvételre még pályázati hirdetmény nem érkezett, a hirdetmény leérkezte után arról a közönség azonnal értesítve lesz.

— A gyermeknapok eredménye. Az országos gyermekvédő liga debreczeni fiókja a hó első napjaiban a nemescélú egyesület javára gyermeknapokat tartott. A fényes erkölcsi és anyagi siker Weszprémy Zoltán főispán érdeme, ki heteken át fáradozott, hogy ezen nemes emberbaráti intézmény erőforrásait gyarapítsa. A két gyermeknapon befolyt adományokból, gyűjtésekből és elárusításokból 5256 kor. 70 fillér. Oly összeg ez, melynél többet a fő- és székvárost kivéve, egy város gyermeknapja sem tud felmutatni.

Az urnákban és perselyekben összegyűlt pénznemek a következőképp oszlanak meg: 39,143 beadott pénzből 7058 drb egyfilléres, 21,550 drb kétfilléres 5680 drb tíz filléres, 4560 drb huszfilléres, 457 drb egy koronás, 113 drb két koronás, 22 drb ötkoronás és 1 drb arany, meg két papír tizkoronás. Igazolják ezek a számok, a liga azon törekvésének sikerét, hogy a cél nemes volta a köztudatba megy át, mert ez a sok fillér a köznép adakozását is jelenti. A begyűlt összeg többi részét az egyetek, kereskedők iparosok és magánosok adakozásai képezik, amely összeget a bizottság külön fog kimutatni.

— A városi műjég szállítása. A héten bontották fel a városi műjégszállításra hirdetett pályázatot. A pályázatra egyetlen ajánlat érkezett be. Szentesi János és társaitól, az eddigi vállalkozóktól, akik a régi szerződés feltételei mellett nyerték el a műjégszállítást. Nevezetesen a vállalkozók kötelezik magukat, hogy a műjeget 10 kilós táblákként 12 fillér árban veszik át a várostól. Egységáraik a következők: Husvágási iparral foglalkozó iparosoknak a gyártás színhelyén táblákként 18 fillért, házhozzállítva 2—2 fillér, magánosoknak házhozzállítva 26 fillér.

— **A vármegyei tisztviselők fizetése.** Egyes lapok azt irták, hogy a kormány most váltja be azt az ismételt tett ígérését, hogy a vármegyei tisztviselők fizetését az állami tisztviselőkével egyenlővé teszi, amennyiben 1909 január 1-től kezdve az összes vármegyei tisztviselők egy fokkal nagyobb rangsorba fognak előlépni. Ezzel a hiradással szemben illetékes helyről közlik, hogy a kormány azt az ígérését, hogy a vármegyei tisztviselők fizetését egyenlővé teszi az állami tisztviselők fizetésével, már az 1904. évi X. törvénycikkben, illetve az 1906. évi IX. törvénycikkben (költségvetés) beváltotta; az a híresztelés pedig, hogy 1909 január 1-étől az összes vármegyei tisztviselők egy fokkal nagyobb rangsorba fognak előlépni, nem felel meg a valóságnak.

— Mikor állították fel az első villámhárítót? A legelső villámhárító, D'Alibord-nak és De Lor-nak Marly la Villeben és Párisban végzett kísérleteit nem tekintve, Philadelphióban egy West nevű kereskedő házában nyert gyakorlati alkalmazást. Bár a villámhárító védőképességének feltétlen biztos hatásáról az emberek nem voltak meggyőződve, mégis aránylag rövid idő alatt majdnem minden európai kulturállamban állították fel egy-egy ilyen eszközt. Időbeli sorrendben álljanak itt mindazon esetek, amelyekről említésre méltót jegyzett fel a történelem.

Angolországban 1760-ban a Plymouth közelében levő Eddystone nevű világító-tornyot és 1762-ben Wattsonnak London közelében Payneshill helységben levő falusi házát szerelték fel villámhárítóval.

Németországban 1769-ben Reimarus orvos a hamburgi Jacsbi-templomra alkalmazta az első villámhárítót.

Ausztriában 1769-ben Ingenhouss hollandi orvos II. József császár rendeletére a puszkaporraktárakat szerelte fel és egy évvel később, 1770-ben Marzi abbé Schönbrunn közelében levő Peuring helységben, házában alkalmazta a villámhárítót.

Svájcban 1771-ben Sausure fizikus saját házára tétetett ilyen eszközt.

Olaszországban 1772-ben Toaldo apát a páduai egyetem csillagvizsgáló obszervatóriumára alkalmazta legelőször a villámhárítót.

Franciaországban csak 1773-ban sikerült a villámhárítót meghonosítani és pedig a dijoni egyetemen 3 évvel Nollet halála után, ki ezen ujtásnak a legelkeseredettebb ellensége volt.

Hollandiában 1775-ben Cuitberson műszerész állította fel a legelső villámhárítót.

Bajorországban 1776-ban Osterwald benedekrendi apát és akadémikus alkalmazta a München közelében levő Gasteiberg faluban levő házában.

Magyarországon 1777-ben a budai tudományegyetem épületére erősítették fel az első villámhárítót.

Württembergben 1782-ben a hohenheimi kastély és egy évvel később, 1783-ban Stuttgartban egy Hemmer nevű ember szerelte fel a villámhárítót.

Baden nagyhercegségben 1782-ben Frigyes Károly nagyherceg uralkodása alatt Böckmann tanár házára szerelték fel a villámhárítót.

Dániában 1784-ben Kopenhágában alkalmazták legelőször a villámhárítót.

Orosz Lengyelországban 1784-ben Varsó városában egyszerre 6 darab ilyen eszközt állítottak fel.

Ugyancsak ebben az évben Oroszországban és pedig Szentpétervárott is szereltek fel villámhárítót.

Hazánkban lévő 2.805.742 épületnek megvédésére csupán 8834 villámhárító szolgál, vagyis csak minden 317 épületre esik egy villámhárító.

— **A tanyai iskolák átadása.** Az állami tanyai népiskolákat a következő sorrendben adja át a város az államnak. Április 16-án délelőtt az ondódi iskolát, délután a pacit, április 21-én délelőtt a nagycsereit, délután a halápit, 22-én pedig a két ohati iskolát. Az iskolák átadásánál a város képviselőiben jelen lesznek Oláh Károly kulturtanácsnok és Aczél Géza főmérnök; a kultuszminiszter képviselőiben Csánky Viktor kir. tanfelügyelő és Latinovics Mihály, az államépítészeti hivatal főnöke.

— Győrmege és a cigánykérdés. Győrmege közigazgatási bizottsága Lippay Elek főispán elnöklésével a cigány-ügy rendezésével foglalkozott. A bizottság elhatározta, hogy fölír a földmivelségi és belügyminiszterhez az iránt, hogy a mezőrendőri törvény revíziója alkalmával a cigánykérdés is rendeztessék. A közigazgatási bizottság vélekedése szerint egyidejűleg módosítani kellene a büntetőtörvénykönyvnek egyes rendelkezéseit is, így különösen azt, amely negyven korona értéket meg nem haladó lopás esetén a községi bíróság hatáskörét állapítja meg. Ezt a rendelkezést akként kellene megváltoztatni, hogy az értékhatár fölemelésével a szolgabírók is eljárhatnak a negyven koronánál nagyobb összegű lopások esetében s a nyomozást a rendőrség és csendőrség segítségével vezethessék.

5962—1908. ikt. szám.

Békés vármegye alispánjától.

Valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjének.

Az 1898 január hó 24-én Nyitrán született kiskoru Seszták Juliánna illetőségének megállapítása céljából szülei, Seszták Mihály nagyszombati születésű, 61 éves róm. kath. napszámos, aki családját az előlnevezett leányának születése után 1—2 évvel elhagyva, ismeretlen helyre távozott és felesége szül. Langer Anna kaszali (nyitra megyei) születésű 53 éves róm. kath. napszámosnő, aki az 1906. év végén és 1907. év elején a budapesti Szent-Rókus kórházban ápoltatván, onnan ismeretlen helyre távozott, — nyomozandók, feltalálás esetén úgy a maguk, mint Seszták Mihály szüleinek illetőségi viszonyaira nézve részletesen kihallgatandók és a fölveendő jegyzőkönyvek Békés vármegye alispánjához küldendők.

Gyulán, 1908. évi április hó 9-én.

Alispán helyett:

Dr. Dániel,
várm. főjegyző.

21,049/IX A. 2. sz.

Pályázati hirdetés.

A gödöllői állami méhészeti gazdaságban az 1908-ik év folyamán hat időszakos tanfolyam fog tartatni a következő beosztás mellett: május hó 4—24. földmives kisgazdák, június hó 1—14. erdőőrök, június hó 16—28. lelkészek, július hó 2—22. és július hó 25-től augusztus 15-ig néptanítók, végre augusztus 18—31-ig nők számára.

Céljuk ezen tanfolyamoknak, hogy az azokon résztvevők a méhtenyésztés elméleti és gyakorlati ismereteit elsajátítsák, valamint, hogy a méhkapitáraknak és méhészeti segéd eszközöknek házilag való elkészítését is megtanulják.

Minden tanfolyam hallgatói annak tartama alatt teljes ellátásban díjtalanul részesülnek és ezenkívül azok részére, kik pályázati kérvényükben szorult anyagi helyzetüket igazolják s a m. kir. államvasutaknak a távolsági forgalom 7—16. vanalszakaszai között levő valamelyik állomásáról jönnek, a személy- és vegyes vonatok III-ik kocsiosztályában érvényes féláru menetjegy váltására jogosító igazolványt üldetik, melynek ára, a visszautazás költségeivel együtt, a tanfolyamról való elutazásakor fog megtéríttetni.

Minden egyes tanfolyamra 20—20 hallgató vétetik fel. A pályázni szándékozók felhivatnak, hogy egy koronás bélyegjeggyel ellátott folyamodványukat, — melyben a foglalkozásuknak

megfelelő tanfolyamra való felvételüket kérelmezik, — a m. kir. földmivelségi miniszterhez címezve, fölöttes hatóságuk útján, földmivesek és más foglalkozásuak pedig községük előljáróságának ajánlásával ellátva az illető tanfolyam kezdete előtt legalább egy hónappal előbb nyujtsák be.

Budapest, 1908 március 16-án.

A m. kir. földmivelségi miniszter.

1409. szám.
1908.

Versenytárgyalási hirdetés.

Az alulírott dohánygyári igazgatóság az üzemében 1908 évi július hó 1-től 1909 évi június hó 30-ig terjedő, esetleg 1911 évi június 30-ig terjedő három évi időtartam alatt, évenként szükségelendő mintegy 350 köbméter I. minőségű kemény puha tűzifa szállítására nyilvános írásbeli versenytárgyalást hirdet.

A tűzifa minőségének közelebbi ismertetése a különleges feltételekben foglaltatik.

Az ivenkint egy koronás bélyeggel ellátott és szabályszerűen kiállított ajánlatok lepecsételt borítékban »Ajánlat 1409. számú versenytárgyalási hirdetésben kiírt tűzifára«, címmel legkésőbb 1908 évi május hó 19-én délelőtt 10 óráig alulírott igazgatósághoz közvetlenül vagy posta útján nyujtandók be, amikor a nyilvános versenytárgyalás meg fog tartatni.

Az ajánlatokat az ajánlati úrlapon megszerkesztve az előírt felírásu borítékba zárva kell benyujtani.

A versenytárgyaláson az ajánlattevők vagy igazolt képviselői jelen lehetnek.

A bánatpénz az egy évi szállítási összérték 5% készpénzben vagy állami letétre alkalmas értékpapírokban, a versenytárgyalási hirdetés számára való hivatkozással valamely adóhivatalnál, vagy a budapesti állampénztárak bármelyikénél legkésőbb a versenytárgyalást megelőzőleg teendő le és az erről szóló nyugta a zárt ajánlathoz csatolandó.

Egyébb tudnivalók az ezen hirdetés kiegészítő részét képező »Általános szerződési feltételek«-ben, »Részletes feltételek«-ben és »a Különleges feltételek«-ben foglaltatnak, amelyek az ajánlati úrlappal és a kötendő szerződés tervezetével együtt az alulírott igazgatóságnál díjtalanul rendelkezésre állanak.

Az ajánlattevő ajánlatában kijelenteni köteles, hogy az »Általános szerződési feltételek«-ben, a »Részletes feltételek«-ben és »a Különleges feltételek«-ben, nem különben a szerződési feltételekben foglaltakat ismeri és magát azoknak aláveti.

Az ezen hirdetésben kitett feltételektől eltérő, valamint azon szállítók ajánlatai, kiket a kormány vagy az illető miniszter a közszállítások elnyerésétől közérdek szempontjából kivonandóknak nyilvánított, vagy oly szállítók ajánlatai, kik a legközelebbi elmúlt 3 év alatt teljesített szállítások alkalmával megbízhatatlanoknak mutatkoztak, továbbá az elkészen beérkezett, vagy távirati úton tett ajánlatok, vagy oly ajánlatok, — melyekhez a letett bánatpénzről szóló nyugta csatolva nem lett, — figyelembe nem vétetnek.

Debreczen, 1908 évi április hó 11-én.

Magyar kir. dohánygyári igazgatóság.